

A mohácsi csata emlékezete a magyar köztereken

Kutatási jelentés

Kutatásvezető:

Dr. Pap Norbert Dsc

A kutatás résztvevői:

Simon Bertalan

Szalai Gábor

„Mohács 1526-2026 – Rekonstrukció és emlékezet”

MTA BTK – PTE

Pécs, 2018.

és geográfiai jellegű kutatás lévén a helyszíneket (földrajzi neveket és közterületeket) valamint egymáshoz való viszonyukat elemezte. A kutatás a mohácsi csatához kapcsolódó személyek napjaink magyarországi tér- és utcaelnevezésekben való előfordulását valamint a mohácsi csatához kötődő földrajzi neveket tanulmányozza, megkísérli annak mintázatát empirikus, illetve geostatisztikai (sűrűségfelület) és geoinformatikai módszerekkel meghatározni. Legfontosabb feladatának tekinti annak megválaszolását, hogy a mohácsi csatához kapcsolódó személyek és a földrajzi helyek nevei országos viszonylatban homogén, esetleg több gócterülettel jellemezhető emlékezeti teret hoznak-e létre, annak ismeretében, hogy nevük és elnevezésük Magyarország egyik tragikus eseményével a mohácsi csatavesztéssel fonódott össze? Tovább mélyíti a kutatást a mohácsi-teraszos-sík földrajzi neveinek a vizsgálata, ezáltal az igazán hangsúlyos emlékezeti terek feltárása. A mohácsi emlékkörhöz kapcsolódó vizsgálatainkhoz kontrollnak a „Zrínyi Miklós” névhez (a szigetvári és a költő) kötődő emlékezeti jelenségeket választottuk.

A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a Zrínyi Miklóshoz kapcsolódó emlékezeti terek száma jóval meghaladja a mohácsi csatához köthetőkét, illetve jobban lefedi az ország területét. A mohácsi csatában részt vett, vagy a csatához köthető személyek emlékezete főként Baranya (legfőképpen Mohács környékén) és Pest megyében (Budapestnek is köszönhetően), illetve a Duna mentén és az egyes személyek egykori lakóhelyén és „működési területén” intenzívebb. A vázolt eltérésnek, megítélésünk szerint legfőbb oka az, hogy míg a két Zrínyi megítélése egyértelműen pozitív, illetve ismertségük az ország lakosságának körében meglehetősen nagy, addig a mohácsi csatában részt vevő királyé, főuraké és főparancsnoké már sokkal ellentmondásosabb, illetve ismertségük, leszámítva II. Lajos királyt sem olyan mértékű és mélységű mint a két Zrínyi Miklósé.

A kapott eredmények értékeléséhez nagymértékben hozzájárulnának további, a bemutatott Zrínyi Miklós névhez kötődő vizsgálatokhoz hasonló kontrollvizsgálatok. Elemezni és vizsgálni lehetne így a honfoglaláshoz és az államalapításhoz, a Hunyadiakhoz, a törökellenes harcokhoz, a Rákóczi szabadságharchoz és a kurucokhoz, valamint az 1848-49-es szabadságharchoz és annak hőseihez kötődő emlékezetet és ezen kontrollvizsgálatok alapján elhelyezni a mohácsi csatát, a csatával és a csata szereplőivel kapcsolatos magyarországi emlékezetet a magyar emlékezeti térben és emlékezeti hagyományban. Továbbá a kapott eredmények alapján szükségesnek tűnik a jövőben egy fókuszcsoportos vizsgálat elvégzése annak feltárására, hogy a különböző történelmi személyek és események a társadalomban mitől váltanak ki különböző érzelmi intenzitást.